

Markdag i Steigen:

Mer nøyaktig spredning av mineralgjødsla

Norsk Landbruksrådgivning (forsøksringene), Bioforsk og Det Kgl. Selskap for Norges Vel har nylig gjennomført en serie med markdager i Nordland med temaet "Riktig gjødsling i praksis". Tor Breen, fra Norges Vel, gjennomgikk her innstilling og riktig bruk av sentrifugalspreder. I Bø på Engeløya i Steigen var Nord-Salten forsøksring og gårdbrukerne Marit og Harald Elvik vertsskap for den lokale markdagen. Til tross for ei travel våronn, satte et titalls brukere av et par-tre timer for å lære mer om emnet.

*Strø gjødsla ut der den skal være!
Still inn gjødselsprederen riktig*

Av Gjert-Are Valberg, Nord-Salten forsøksring

Få arbeidsoppgaver på gården er mer krevende enn å få mineralgjødsla spredd jamnt. Ikke bare er det snakk om store verdier som på kort tid skal passere gjennom denne metallbeholderen med 1-2 skiver som svinger rundt (eller drysset ut fra en pendel). Det er også av stor betydning at enga eller åkeren blir tilført den mengde næring som gjødselplanen foreskriver for mest optimalt resultat. Dermed oppnår en ei god avling med riktig mineral-sammensetning. Dette gir grunnlaget for det ønskelige kvalitetsføret som skal videreforedles til kjøtt eller melk inne i fjøset.

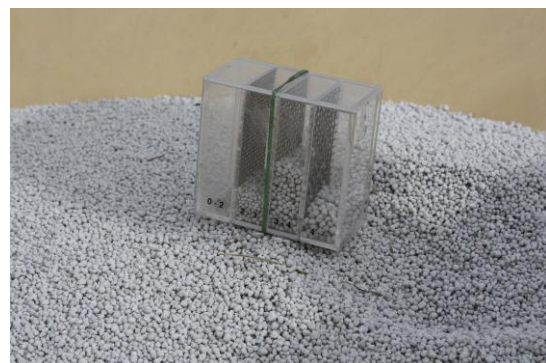
Gjødsla samles opp og veies for å finne sidefordeling.

En enkel formel beregner mengden i kg/daa:

Kg gjødsel (H + V) * 60 / kjøretid (min) * kjøreavstand (m) * hastighet (km/t)

Et siste moment er det miljømessige aspekt, som forutsetter ei mest mulig presis gjødsling der gjødsla er tiltenkt. Det er ikke bare gjødsel spredd der den ikke er tiltenkt som er skadelig så vel for artsmangfoldet som for overskuddet i pengepungen. Ujevn dosering øker også faren for næring (og penger) på avveier.

Kornfordeling i fullgjødsel 22-2-12 prilla vare. Velg riktig spredetabell, da prilla gjødsel renner lettere gjennom og gir økt mengde utspredd i forhold til granulert gjødsel. Et viktig moment da flere gjødselslag finnes i begge formuleringene.

Sentrifugalsprederen bedre enn ryktet

Flere undersøkelser har vist at sentrifugalsprederen ikke har gitt de ønskede resultat av spredningen. Praktiske prøver har derimot vist at det ofte ikke er utstyret det er noe feil på. Det meste bunner i feil innstilling og bruk av sprederen. Og det er her vi med enkle midler og vilje til å prioritere høgere de nødvendige rutinene som gjør hele gjødselspredningen til en lek.

Teoribolk

På bruket til Marit og Harald fikk deltagerne denne fine moidagen servert mye matnyttig fra den stadig entusiastiske Tor Breen. Både innstilling av gjødselsprederne, så vel som tips om vedlikehold og praktiske løsninger ble gjennomgått i en teoribolk i starten. Nydelig trollkrem servert av Marit i pausen ga ny energi til den praktiske, og kanskje mest givende delen for de frammøtte gårdbrukerne.

Praktiske prøver

To spreder ble testet her denne dagen. Foruten en moderne Bøgballe dobbeltskivet spreder ble også en godt vedlikeholdt pendelspreder av merket Vicon fra 1981 gjennomgått og testet.

Breen demonstrerte kontroll av mengde og sidefordeling med en sinnrik gjødselsamler. Her ble sprederne innstilt etter spredetabeller og gjødsel spredt inne i oppsamleren etter forutgående nøye sjekk av spjeldåpning, turtall, innstilling av vinkel og lengde på vingene, høyde fra jorda til spredeorganet, samt nøye avvatring.

Spredjevnhet

Etterpå ble spredjevnheten sjekket ute på nærmeste jorde. Et praktisk og enkelt opplegg med sju bakker for oppsamling av gjødsel ble utplassert og gjødslet over. Gjødsel fra hver bakk ble så samlet opp og helt over i gjennomsiktige rør, som illustrativt viste spredjevnheten med overlapping mellom kjøredragene. Ujavn spredning er svært uheldig, og kan ha flere årsaker. Viktige feilkilder en må sjekke nærmere ved dårlig resultat er gal avvatring, ujevn dosering til skivene, galt turtall eller kjøreavstand. Ofte er feil kjøreavstand årsaken til ujevn gjødsling.

Pendelsprederen testes for spredjevnheten.

Kantspredning

Å få spredt gjødsel jamt ut mot kantareal og kanaler er viktig for utnyttelsen av arealet. Med nyere spreder har en denne muligheten til å få gjødslet optimalt på hele skiftet uten å forurense miljøet rundt. Dette fikk vi demonstrert på vertsskapets Bøgballe. Innstillinger kan være forskjellige mellom de ulike merkene, så her må instruksjonsboka fram.

Best i test

klarte vi ikke å kåre denne dagen. Begge de testede sprederne hadde sånn noenlunde grei sidefordeling og spredjevnheten var også nesten optimal. Viconsprederen hadde en svak tendens til noe mer gjødsel i de ytterste rørene i forhold til midten. Her er ei praktisk tilnærming å kjøre med en litt større avstand enn de forskrevne 12 meter.

Solbjørg Bakken og Tor Breen viser fram spredejevnheten en kom fram til i den praktiske testen.